

*ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ*

ԱՌԱՐԿԱ Անգլերեն

ԹԵՄԱ Օտար լեզվի դասավանդման մեթոդները

ՂԵԿԱՎԱՐ Գայանե Վարդանյան

ՈՒՍՈՒՑԻՉ՝ Բարսեղյան Լուսինե

Բովանդակություն

- 1 . Ներածություն -----
2. Գլուխ 1. Օտար լեզուների ուսուցման մեթոդները: -----
3. Գուհինի մեթոդը: Ուղղակի մեթոդ: -----
4. Պալմերի մեթոդը: Ուեսթի մեթոդը: -----
5. Տեսալսողական մեթոդ:
6. Քերականություն-թարգմանություն կամ սինթետիկ մեթոդ -----
7. Լեքսիկո-թարգմանություն կամ վերլուծական մեթոդ -----
8. Բնական մեթոդ -----
9. Գլուխ 2. Օտար լեզվի ուսուցում ինտերնետի միջոցով: -----
10. Եզրակացություններ և առաջարկություններ .....
11. Օգտագործված գրականության ցանկ -----

Ներածություն

Անգլերենում կան բազմաթիվ մեթոդներ լեզուն ուսումնասիրելու: Ինձ համար միշտ կարևոր է եղել ճիշտ մեթոդի ընտրությունը, որը ավելի հեշտ կդարձնի լեզվի ուսուցումը: Նախքան անցնելը հիմնական մեթոդների գրեմ ինձ համար կարևոր մի քանի մեթոդ, որ ես ինքս օգտագործում եմ իմ դասընթացներու: Նշեմ Գուսի մեթոդը կամ անգլերենով River Island, նաև օգտագործում եմ մտազրոհ մեթոդը: Վերջիվերջո ամենաարդյունավետ են այն մեթոդները, որոնց միջոցով սովորողները ավելի մատչելի են յուրացնում տվյալ նյութը:

Իսկ ի՞նչ է մեթոդը:

Դասավանդողի համար մեթոդը լեզվական նյութի մատուցման և դասավանդման գործընթացի կազմակերպման, իսկ սովորողի համար՝ մատուցված նյութի առավելագույնս արդյունավետ ընկալման, յուրացման և վերարտադրման ձևն է: Յուրաքանչյուր մեթոդի կիրառման դեպքում առանցքային կարևորություն ունի ուսուցման ժամանակացույցի մեջ նյութի ճիշտ բաշխումը:

Թե՛ դասավանդողը, թե՛ սովորողը նախապես պետք է համաձայնության գան տվյալ դասընթացից ակնկալվող արդյունքների շուրջ: Այս հետազոտական աշխատանքում կխոսենք հին ու նոր մեթոդների մասին և կքննարկենք նրանց արդյունավետությունը:

Գլուխ 1. Օտար լեզուների ուսուցման մեթոդները

Գոյություն ունի լեզուն ուսումնասիրելու երեք մոտեցում և բոլոր մեթոդները պայմանականորեն բաժանվում են հետևյալ խմբերի.

Կառուցվածքային մոտեցում (լեզուն դիտվում է որպես քերականական էլեմենտների միմյանց կապակցված համակարգ)

Աուդիո – լեզվական մեթոդ (Audio-lingual method)

Այս մեթոդի էությունը նրանում է, որ սովորողն անընդհատ լսում ու կրկնում է օտար լեզվով ձայնագրությունը:

(Proprioceptive method)

Մեթոդի նպատակն է միաժամանակ աշխատանքի մեջ ներգրավել ուղեղի ճանաչողական, նյարդաբանական և լսողական ֆունկցիաները: Այս մեթոդի կողմնակիցները պնդում են, որ սովորողն ուսուցման ընթացքում պետք է իր լեզուն, բանավոր խոսքն օգտագործի անընդհատ, նույնիսկ գրավոր առաջադրանքներ կատարելիս:

Ֆունկցիոնալ մոտեցում, որտեղ լեզուն հանդիսանում է որոշակի գործառնությունների /ֆունկցիաների/ արտահայտման և իրականացման միջոց:

Լեզվի իրավիճակային ուսուցում – Բանավոր մոտեցում (Situational language teaching)(Oral approach)

Հիմնված է լեզվի կառուցվածքի վրա: Սովորողը կրկնության միջոցով սովորում է առավելագույնս հաճախ օգտագործվող բառերն ու արտահայտությունները և դրանք անմիջապես օգտագործում պրակտիկայում: Այստեղ բանավոր խոսքը իշխում է գրավոր խոսքի վրա և առավելագույն ուշադրություն է դարձվում սխալների վրա, որոնք կարող են թույլ տրվել բանավոր խոսքի ընթացքում:

Ուղղորդված պրակտիկա /փորձառություն/ (Directed practice)

Այս դեպքում սովորողն անընդհատ կրկնում է արտահայտությունները մինչև վերջիններիս մեխանիկորեն անգիր անելը: Այսպես տուժում է սովորողի բառապաշարն ու լեզվի ճկունությունը, սակայն հասնում ենք լեզվի հիմնային/բազային/ արտահայտությունների ավտոմատ տիրապետմանը:

Ինտերակտիվ մոտեցում. լեզուն հանդիսանում է սոցիալական հարաբերությունների ստեղծման ու հաստատման գործիք:

Ուղղակի մեթոդ (The direct method)

Նախատեսվում է, որ օտար լեզուն ուսուցանվում է մայրենի լեզվի նման, այսինքն ինքը, սովորեցնելու պրոցեսն անցկացվում է հենց օտար լեզվով, իսկ մայրենի լեզվի օգտագործումն այդ ընթացքում առավելագույնս բացառվում է: Մեթոդի գաղափարը օտար լեզվի «բնական» յուրացումն է, ինչպես մայրենի լեզվի դեպքում:

Հաջորդականության մեթոդ (The series method)

Բառապաշարի հարստացում հաջորդաբար կատարվող գործողություններն անընդհատ կրկնելով:

Օր.՝ Ամեն առավոտ ես արթնանում եմ ժամը 7-ին, լոգանք եմ ընդունում, հագնվում եմ, նախաճաշում եմ, սրճում եմ, գնում դպրոց, դասերից հետո ընկերներով հավաքվում ենք և այլն: Այս նույն օրինակը կարելի է օգտագործել տարբեր ժամանակաձևերով ավելի լավ յուրացման համար:

Խոսակցական ուսուցում (Communicative language teaching)

Նախատեսում է ուսումնասիրվող լեզվի օգտագործումը ոչ միայն հանձնարարություններ կատարելու այլև դասավանդողի և մյուս սովորողների հետ շփվելու համար: Այն ներառում է այնպիսի ինտերակտիվ վարժություններ,

ինչպիսիք են երկխոսությունները, դերախաղերը, խմբային աշխատանքները և այլն:

Ընկղմում լեզվի մեջ (Language immersion)

Մեթոդն օգտագործվում է տարրական դպրոցում, առաջ քաշելով երկլեզվության (բիլինգվիզմ) տարբերակը՝ դպրոցական ծրագրով նախատեսված առարկաներն ուսուցանելով օտար լեզվով: Նույնիսկ մայրենի լեզվով ընթերցանությունը սկսում են օտար լեզվով կարդալու փուլն անցնելուց հետո:

Լռության մեթոդ (Silent Way)

Այս դեպքում ուսուցիչն ավելի շատ լռում է, քան խոսում

Գուինի մեթոդը Ֆրանսուա Գուենը (1831 - 1898), ինչպես և Մ. Բեռլիցը, բնական մեթոդի ներկայացուցիչ էր: Նա հայտնի է օտար լեզուների դասավանդման մեթոդաբանության մեջ՝ ներքին վիզուալիզացիայի կիրառման շնորհիվ, որը թույլ է տալիս, զգայական փորձի հիման վրա, առանձին երևույթներն ու գործողությունները կապել շարունակական շղթայի հետ: Դիտարկելով 2-5 տարեկան երեխաների խաղը՝ Գուենը եկավ այն մտքի, որ մայրենի լեզվի ուսուցման հիմքում ընկած է նրանց գործունեությունը տրամաբանական-ժամանակագրական հաջորդականությամբ հայտարարություններով ուղեկցելու անհրաժեշտությունը: Սրանից Ֆ.Գուենը եզրակացնում է, որ օտար լեզվի յուրացման գործընթացը պետք է նման լինի: Ելնելով դրանից՝ նա առաջ է քաշում իր մեթոդի հետևյալ հիմնական դրույթները. ուսուցումը պետք է հիմնված լինի ոչ թե բառի, այլ նախադասության վրա. ամենահուսալին և ամենաարդյունավետը լսողական ընկալումն է, որի արդյունքում լեզուն ուսուցանելու հիմնական միջոցը պետք է լինի բանավոր խոսքը, այլ ոչ թե կարդալն ու գրելը:

Բեռլիցը և Գենը դրական դեր խաղացին օտար լեզուների ուսուցման բարեփոխման գործում: Խզվելով բանավոր-դպրոցական մեթոդներից՝ նրանք բանավոր խոսքը դարձրեցին օտար լեզուների ուսուցման հիմք, մեծ նշանակություն տվեցին լսողական

ընկալման զարգացմանը, նյութի բանավոր ուսումնասիրություն մտքեցին կարդալ և գրելուց առաջ: Այնուամենայնիվ, նրանք չունեին բավարար տեսական պատրաստվածություն և կողմնակից էին օտար լեզվի սուղ գործնական ուսումնասիրության: Նրանք չեն սովորեցրել կենդանի, բառապաշարային լեզու, չեն տրամադրել ուսումնասիրվող լեզվի քերականական համակարգի իմացություն, չեն ճանաչել հանրակրթական նշանակության ընդհանուր լեզուն:

Ուղղակի մեթոդ... Նա ստացավ այս անունը, քանի որ նրա կողմնակիցները ձգտում էին օտար լեզվի բառերն ու դրա քերականական ձևերը ուղիղ (ուղղակի) կապել դրանց նշանակության հետ՝ շրջանցելով ուսանողների մայրենի լեզուն: Հոգեբաններ և լեզվաբաններ մասնակցեցին անմիջական մեթոդի մշակմանը՝ Վ. Ֆիետոր, Պ. Պասսի, Գ. Սվիտ, Օ. Էսպերսեն, Բ. Էգերթ և այլք, ինչպես նաև մեթոդաբաններ Շ. Շվեյցեր և ուրիշներ:

Ուղղակի մեթոդի հիմնական դրույթները հետևյալն են. Օտար լեզուների ուսուցումը պետք է հիմնված լինի նույն ֆիզիոլոգիական և հոգեբանական օրենքների վրա, ինչ մայրենի լեզվի ուսուցման ժամանակ: Լեզվական գործունեության մեջ հիմնական դերը կատարում են հիշողությունը և զգացմունքները, այլ ոչ թե մտածողությունը:

Այս մեթոդի կիրառմամբ սովորելու ամբողջ գործընթացը կրճատվում է մինչև օտար լեզվի մթնոլորտ ստեղծելը: Դասը վերածվում է թատերական ներկայացման, որտեղ յուրաքանչյուր աշակերտ կատարում է իր դերը, իսկ ուսուցիչը դառնում է ռեժիսոր և դրամատուրգ: Ուղղակի մեթոդի ամենահայտնի ներկայացուցիչներն են Հարոլդ

Պալմերի մեթոդը: Անգլերենի ուսուցիչ և մեթոդաբան Հարոլդ Պալմերը (Պալմեր, 1877 - 1950) հեղինակ է ավելի քան 50 տեսական աշխատությունների, դասագրքերի և ուսումնական օժանդակ միջոցների: Պալմերի ամենաարժեքավոր մեթոդաբանական դրույթներն են մանկավարժական գործընթացի ռացիոնալացումը և ուսումնական նյութի համակարգվածությունը:

Պալմերը կարծում էր, որ օտար լեզվի ուսուցման հիմնական նպատակը բանավոր խոսքի տիրապետումն էր: Դրա մեթոդը կոչվում է բանավոր մեթոդ.

Պալմերի մեթոդի մեջ մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում բանավոր խոսքի ճիշտ հմտություններ ստեղծելու վարժությունների համակարգը, որը բաժանված է հետևյալ տեսակների.); ընկալիչ-իմիտացիոն աշխատանք (ուսուցչից հետո հնչունների, բառերի և նախադասությունների կրկնություն); պայմանական խոսակցություն (հարցեր և պատասխաններ, հրամաններ և պատասխաններ, ավարտվող նախադասություններ); բնական զրույց:

Ուեսթի մեթոդը Անգլիացի մանկավարժ և մեթոդաբան Մայքլ Ուեսթը (Ուեսթ, 1886 թ.) Հեղինակ է շուրջ 100 աշխատանքների, որոնք նվիրված են ընթերցանության, խոսքի և կրթական բառարանների կազմմանը: Ուեսթը ուղիղ մեթոդի հայտնի ներկայացուցիչ է: Իր մեթոդաբանության մեջ նա ելնում է որոշակի թիրախից՝ սովորեցնելու, հնարավորինս կարճ ժամանակում, ինքն իրեն կարդալ և հասկանալ թիրախային լեզվով գիրք, որի շնորհիվ նրա մեթոդը հայտնի է որպես ընթերցման մեթոդ: Ուեսթի նպատակը հետևում է հետևյալ դրույթներին. Օտար լեզվով կարդալու կարիքը շատ ավելի բարձր է, քան բանավոր խոսքի կարիքը; լեզվի զգացողության զարգացումը և բառապաշարի և կառուցվածքային ուղեբեռի կուտակումը ընթերցանության միջոցով կանխում են մայրենիի ազդեցության հետևանքով առաջացած սխալները և հիմք են ստեղծում օտար լեզվի հետագա ակտիվ յուրացման համար. Օտար լեզվի ուսումնասիրության նկատմամբ հետաքրքրության զարգացումը հնարավոր է ընթերցանության հմտություն ստեղծելու միջոցով, քանի որ դա ավելի հեշտ է զգում քո հաջողությունը:

Արևմտյան մեթոդով ընթերցելը ոչ միայն նպատակ է, այլև ուսուցման միջոց, հատկապես սկզբնական փուլում. Այն թույլ է տալիս կուտակել բառապաշար և այդպիսով հիմք ստեղծել ընթերցանության և խոսքի հմտությունների զարգացման համար: Ուեսթի հիմնական արժանիքն այն է, որ նա ստեղծեց մի շարք դասագրքեր, որոնք նախկինում ընտրված բառաբանական միավորների վրա կազմված տեքստեր են՝ հաշվի առնելով նոր բառերի ներդրման աստիճանականությունը և դրանց կրկնությունը (մեկ անձանոթ բառ, մուտքագրված 50 հայտնի բառերի համար, հայտնվում է առնվազն երեք անգամ պարբերության մեջ, որքան հնարավոր է հաճախ դասի մնացած հատվածում): Բառապաշար ընտրելիս Ուեսթն առաջնորդվում էր հաճախականության, դժվարության

կամ հեշտության սկզբունքներով՝ անզիր և հոմանիշներ բացառելու համար: Ընթերցման համար տեքստեր ընտրելով՝ Ուեսթը կենտրոնացավ նրանց պատմվածքի, զվարճանքի, տարիքային համապատասխանության, ուսանողների գիտելիքների և հետաքրքրությունների վրա: Մեմանտիկացիան հիմնականում իրականացվել է հստակության և, բացառիկ դեպքերում, թարգմանության միջոցով:

Տեսալսողական մեթոդ Տեսալսողական մեթոդը մշակվել է Մեն-Կլուդի մանկավարժական ինստիտուտի և Զագրեբի հնչյունաբանության ինստիտուտի գիտամեթոդական կենտրոնի կողմից: Գիտնականների խումբը՝ հայտնի լեզվաբաններ Պ. Ռիվանի (Ֆրանսիա) և Պ. Գուբերինայի (Հարավսլավիա) գլխավորությամբ, ստեղծագործաբար կիրառելով ամերիկյան կառուցվածքայնության դրույթները և Գ. Գուգենիմի աշխատանքը ֆրանսերենի շարահյուսության մեջ, ստեղծեցին ուսուցման բանավոր մեթոդ ֆրանսերենը՝ օտարերկրացիներին: Մեթոդը նախատեսված է մեծահասակների համար, ովքեր ֆրանսերենի իմացության կարիք ունեն ֆրանսիական կրթական հաստատություններում դասախոսությունների և ֆրանսիացիների հետ գործնական հաղորդակցության համար: Այս մեթոդը տարածում է գտել նաև Անգլիայում, Կանադայում, Թուրքիայում, Մեքսիկայում, Լեհաստանում: Այն հիմնականում օգտագործվում է օտար լեզուների դասընթացներում: Այս մեթոդով լեզուն ուսումնասիրվում է 3 - 3,5 ամիս՝ շաբաթական 20 ժամ դասաժամերով (ուսման ամբողջ ընթացքը՝ 250 - 300 ժամ): Վերջնական նպատակն է օտար լեզուն որպես հաղորդակցության միջոց օգտագործել սերմանման ընթացքում:

Առողիովիզուալ մեթոդի մեջ առավել ռացիոնալն են լսողական ընկալման և լսողական հիշողության զարգացման մեթոդները, խստորեն ընտրված մոդելներից ակտիվ մշակումը, խոսքի ինտոնացիոն մոդելների վերապատրաստումը:

Տեսալսողական մեթոդի բացասական կողմերն են. մեխանիկական ասոցիացիաների փխրունությունը և կարծրատիպերի ոչնչացումը անբավարար պրակտիկայով և աշխատանքի ընդհատումներով. կարդալու և գրելու թերագնահատում; աշխատանքի նեղ գործնական կենտրոնացում և ընդհանուր կրթական տարրերի բացակայություն:

Գեորգի Լոզանովի մեթոդը: Գեորգի Լոզանովի կողմից առաջարկվող մեթոդը (առաջարկության մեթոդը) ուղղակի մեթոդի փոփոխություն է: Մա լեզվի ուսուցման եռամսյա արագացված մեթոդ է: Մեթոդը ստեղծվել է Սոֆիայի սուգեսթոլոգիայի ինստիտուտում (Բուլղարիա) և կոչվել է դրա ստեղծողի՝ բժիշկ Գեորգի Լոզանովի անունով: Գեորգի Լոզանովը կրթությամբ հոգեթերապևտ է: Բազմաթիվ դիտարկումները նրան հանգեցրին այն եզրակացության, որ սովորական կրթական համակարգը հնարավորություն չի տալիս անհատի պահուստները լայնորեն մոբիլիզացնել: Այս մեթոդը հիմնված է մանկավարժության մեջ առաջարկությունների խնդիրների, այսպես կոչված, առաջարկությունների ստոպեդիայի զարգացման վրա: Փորձնական ուսուցման այս ձևում մեծ ուշադրություն է դարձվում կրթական գործընթացի կապին ուսանողների անձնական հետաքրքրությունների և դրդապատճառների հետ: Դասընթացների ընթացքում առաջարկությունն ու առաջարկությունը Գ.Լոզանովը համարում է իր «Սուգեսթոլոգիա» գրքում որպես ուսուցչի ազդեցության տարբեր ձևեր, որոնցում առավել ակտիվորեն օգտագործվում են ուղեղի պաշարները և մտավոր գործունեության թաքնված պաշարները: Առաջին հայացքից դասերը Գ.Լոզանովի մեթոդով նման են ներկայացման: Երաժշտությունը նվագում է, ուսանողները նստում են ազատ, անկաշկանդ դիրքում՝ հենվելով մեծ սեղանի շուրջ հարմարավետ աթոռների մեջքին: Այստեղ, նախկինում մշակված սցենարի համաձայն, դերերը վերագրվում են: Խաղարկվում են իրավիճակներ գրական ստեղծագործություններից, հայտնի դեպքեր երկրի պատմությունից, ժամանակակից կյանքի տարբեր տեսարաններ: Նման մթնոլորտ - մարդուն ակամա տանում է դեպի հաղորդակցության անհրաժեշտություն՝ նախ ուսուցչի օգնությամբ, իսկ հետո ինքնուրույն: Մարդիկ կապ են հաստատում միմյանց հետ: Սկզբում, որոշ դժվարություններով, իսկ հետո ավելի ու ավելի ազատորեն, նրանք սկսում են շփվել օտար լեզվով: Ըստ Գ.Լոզանովի, ակամա հիշողության պաշարների օգտագործման շնորհիվ նա կարողացավ մեկ ամիս մոտ երկու հազար բառ մտցնել խոսակցական մակարդակում, սակայն, դպրոցական դասավանդման պրակտիկայում, գոնե ժամանակակից պայմաններում, դա հնարավոր չէ գոնե նմանատիպ արդյունքներ տալ, և Գ.Լոզանովայի փորձը մինչ այժմ հետաքրքրում է միայն որպես մարդկային

ներուժի ցուցադրում: թարգմանության մեթոդներ (քերականություն-թարգմանություն և բառագիտական-թարգմանություն);

2) ուղղակի և բնական մեթոդները և դրանց փոփոխությունները.

3) խառը մեթոդներ.

4) դիտավորյալ համեմատական և դիտավորյալ գործնական մեթոդներ.

5) ուսուցման ժամանակակից մեթոդը սահմանվում է որպես օտար լեզուների ուսուցման հաղորդակցական համակարգ-գործունեության մեթոդ:

Բնութագրելով «ուսուցման մեթոդ» տերմինի օգտագործումը և ընդգծելով օտար լեզուների դասավանդման մեթոդների դասակարգման հիմնական առանձնահատկությունները, մենք կդիտարկենք մեթոդական համակարգերի պատմական էվոլյուցիան, ներառյալ օտար լեզուների ուսուցման հիմնական նպատակները, սկզբունքներն ու միջոցները. նշենք նաև այն տեսական հիմքերը, որոնց վրա մեթոդական համակարգերը կառուցվել են տարբեր երկրներում և կրթական գործընթացի պայմաններում:

Բնական մեթոդ

Բնական մեթոդի էությունն այն էր, որ օտար լեզու դասավանդելիս ստեղծվեին նույն պայմանները և կիրառվեր նույն մեթոդը, ինչ երեխայի կողմից մայրենի լեզվի բնական յուրացման ժամանակ: Այսպիսով, մեթոդի անվանումը `բնական: Այս մեթոդի ամենաակնառու ներկայացուցիչներն էին Մ.Բերլիցը, Ֆ.Գուենը, Մ.Վալտերը և ուրիշներ:

Բնական մեթոդով ուսուցման հիմնական նպատակն է սովորողներին սովորեցնել օտար լեզվով խոսել: Այս մեթոդի կողմնակիցները ելան այն նախադրյալից, որ սովորելով խոսել, ուսանողները կկարողանան կարդալ և գրել թիրախային լեզվով, նույնիսկ առանց կարդալու և գրելու տեխնիկան սովորեցնելու: Նրանք մշակեցին հիմնականում նախնական փուլի մեթոդաբանությունը և ուսանողներին սովորեցրին հիմնականում ամենօրյա լեզու ` հետապնդելով զուտ գործնական նպատակներ:

1. Լեզվական նյութի ընկալումը պետք է լինի ուղղակի, այլ ոչ թե թարգմանված. քերականական հասկացություններն ընկալվում են ինտուիտիվ կերպով, համատեքստից և ոչ թե համեմատելով մայրենի լեզվի հայտնի ձևերի հետ:

Նյութը համախմբվում է ` նմանակման առավելագույն կիրառմամբ ուսուցչին ընդօրինակելով:

Մայրենի լեզուն ամբողջությամբ դուրս է դասավանդումից:

Տեսողականացման տարբեր միջոցների օգնությամբ բացահայտվում է նոր լեզվաբանական երևույթի իմաստը:

Բոլոր նոր լեզվական նյութերը ներկայացվում են բանավոր:

Աշխատանքի ամենահարմար ձևը ուսուցչի և աշակերտների միջև երկխոսությունն է:

Բերլիցը մայրենի լեզվի բացառումը դրդում է նրանով, որ թարգմանությունը հնարավորություն չի տալիս զարգացնել լեզվի զգացումը, միշտ կրում է արհեստականության հետք: Նոր նյութի բանավոր ներդրումը պահանջում է, որ սովորողները լսեն լավ արտասանություն և իրենց առջև ունենան ճիշտ օրինակ: Բերլիցի մեթոդով դասը ներառում էր հետևյալ փուլերը. Նոր բառապաշարի բացատրություն արտացոլման միջոցով; ուսուցչի և հանդիսատեսի միջև զրույց; նկարների նկարագրություն ուսանողների կողմից; կարդալ դասագրքից մշակված թեման և վերջնական զրույցը:

Ֆրանսուա Գինը (1831-1898), ինչպես Մ.Բերլիցը, բնական մեթոդի ներկայացուցիչ էր: Նա հայտնի է օտար լեզուների դասավանդման մեթոդաբանության մեջ ` ներքին վիզուալիզացիայի կիրառման շնորհիվ, որը թույլ է տալիս, զգայական փորձի հիման վրա, առանձին երևույթներն ու գործողությունները կապել շարունակական շղթայի հետ: Դիտարկելով 2-5 տարեկան երեխաների խաղը ` Գուենը եկավ այն մտքի, որ մայրենի լեզվի ուսուցման հիմքում ընկած է իր գործունեությունը տրամաբանական-ժամանակագրական հաջորդականությամբ հայտարարություններով ուղեկցելու անհրաժեշտությունը: Սրանից Ֆ.Գուենը եզրակացնում է, որ օտար լեզվի յուրացման գործընթացը պետք է նման լինի: Ելնելով դրանից ` նա առաջ է քաշում իր մեթոդի

հետևյալ հիմնական դրույթները. ուսուցումը պետք է հիմնված լինի ոչ թե բառի, այլ նախադասության վրա. ամենահուսալին և ամենաարդյունավետը լսողական ընկալումն է, որի արդյունքում լեզուն ուսուցանելու հիմնական և հիմնական միջոցը պետք է լինի բանավոր խոսքը, այլ ոչ թե կարդալն ու գրելը:

Մ.Վոլտերը բնական մեթոդի ականավոր ներկայացուցիչն էր: Նա օտար լեզվի ուսուցումը կապեց ուսանողների ակտիվ գործունեության հետ՝ մեծ նշանակություն տալով շրջակա աշխարհի ընկալման զգայական կողմին:

Համապատասխանաբար, նա փորձեց ուսուցումը մոտեցնել ուսանողներին թիրախային լեզվի երկրին ծանոթացնելուն: Եթե սկզբնական փուլում լեզվի նյութին տիրապետելը հիմնված էր գործողությունների և դրանց մեկնաբանությունների վրա, ապա առաջադեմ փուլում ուսանողները ներկայացնում էին տեսարաններ, պատկերում որոշակի կերպարներ:

Հարկ է նշել, որ Մ.Վոլտերն առաջինն էր, որ համակարգեց խմբակային վարժությունները՝ որպես բառապաշարի անգիր միջոց: Այսպիսով, նա առաջարկեց բառերը խմբավորել ըստ հոմանիշների և հականիշների սկզբունքի, ըստ թեմատիկ սկզբունքի՝ համընկնող բառերի: Բառերը անգիր հիմք հանդիսացավ ասոցիացիաների ստեղծումը, ինչպես առաջարկվում էր ասոցիատիվ հոգեբանության կողմից, որը պնդում էր, որ հիշողության ուժը մեծանում է ասոցիացիաների վրա հենվելով:

Գլուխ 2. Օտար լեզվի ուսուցում ինտերնետի միջոցով:

Բնականաբար ամենարդյունավետ մեթոդներից է նաև ինտերնետի միջոցով կազմակերպել անգլերենի ուսուցում: Ես օգտագործում եմ հարթակը, որը աշակերտները մեծ ցանկությամբ կատարում են:

Այսօր ինտերնետային տեխնոլոգիաների օգտագործման հեռանկարները բավականին լայն են: Սա կարող է լինել.

- -նամակագրություն անգլալեզու երկրների բնակիչների հետ էլեկտրոնային փոստի միջոցով.
- -մասնակցություն ինտերնետային միջազգային համաժողովներին, սեմինարներին և նմանատիպ այլ ցանցային նախագծերին.
- - անցում կայքերի և շնորհանդեսների ստեղծում և տեղադրում. Դրանք կարող են համատեղ ստեղծվել ուսուցչի և աշակերտի կողմից: Բացի այդ, հնարավոր է ներկայացումների փոխանակում տարբեր երկրների ուսուցիչների միջև:

Ինչպես ցույց է տալիս մանկավարժական փորձը, ինտերնետային ռեսուրսների ստեղծման աշխատանքները հետաքրքիր են ուսանողներին իրենց նորությով, արդիականությամբ և ստեղծագործությամբ: Փոքր խմբերում աշակերտների ճանաչողական գործունեության կազմակերպումը հնարավորություն է տալիս յուրաքանչյուր երեխայի ցույց տալ իր գործունեությունը:

Առավելագույն էֆեկտին հասնելու համար անհրաժեշտ է օգտագործել նորարարական լայն շրջանակ, ներառյալ, իհարկե, կրթական գործընթացում տարբեր մեղիա կրթական տեխնոլոգիաներ:

Օտար լեզուների դասերին համակարգչային ուսուցման ծրագրերի հետ աշխատելու ձևերը ներառում են. արտասանության վարժություն; երկխոսական և մենախոսական խոսքի ուսուցում; գրելու ուսուցում; քերականական երևույթների մշակում:

Ինտերնետային ռեսուրսներից օգտվելու հնարավորությունները հսկայական են: Համաշխարհային ինտերնետը պայմաններ է ստեղծում ուսանողների և ուսուցիչների համար անհրաժեշտ ցանկացած տեղեկատվություն ստանալու համար, որոնք գտնվում են աշխարհի ցանկացած վայրում՝ տարածաշրջանային աշխարհագրական նյութեր, նորություններ երիտասարդների կյանքից, հոդվածներ թերթերից և ամսագրերից և այլն:

Անգլերենի դասերին, ինտերնետից օգտվելով, կարող եք լուծել մի շարք դիդակտիկ առաջադրանքներ. Գլոբալ ցանցի նյութերի միջոցով հմտություններ ձևավորելու և կարդալու հմտություններ; Բարելավել դպրոցականների գրելու հմտությունները. համալրել ուսանողների բառապաշարը; ձևավորել ուսանողների մոտ անգլերեն սովորելու մոտիվացիա: Բացի այդ, աշխատանքն ուղղված է ինտերնետային տեխնոլոգիաների հնարավորությունների ուսումնասիրմանը՝ դպրոցականների մտահորիզոնը ընդլայնելու, անգլիախոս երկրներում գործարար կապեր և շփումներ հաստատելու իրենց հասակակիցների հետ:

Զանգվածային համակարգչայնացման էական հիմքը կապված է այն բանի հետ, որ ժամանակակից համակարգիչը մտավոր աշխատանքի պայմանների օպտիմալացման արդյունավետ միջոց է, ընդհանրապես, դրա ցանկացած դրսևորման մեջ: Համակարգչի մի առանձնահատկություն կա, որը բացահայտվում է այն որպես ուրիշներին ուսուցանելու սարք օգտագործելիս, և որպես օգնական՝ գիտելիքների ձեռքբերման մեջ, սա է նրա աննկատությունը: Մեքենան կարող է «բարեկամաբար» շփվել օգտվողի հետ և որոշ պահերին «աջակցել» նրան, սակայն այն երբեք չի ցուցադրի դյուրագրգռության նշաններ և ձեզ չի ձանձրացնի: Այս առումով, համակարգիչների օգտագործումը թերևս առավել օգտակար է դասավանդման որոշ ասպեկտների անհատականացման գործում:

Դպրոցում օտար լեզու սովորելու հիմնական նպատակը հաղորդակցական հմտությունների ձևավորումն է, մնացած բոլոր նպատակները (դաստիարակություն, կրթություն, զարգացում) իրականացվում են այս հիմնական նպատակի իրագործման գործընթացում [9, c. 6-7]: Հաղորդակցման մոտեցումը ենթադրում է հաղորդակցման ուսուցում և միջմշակութային փոխազդեցության ունակության ձևավորում, ինչը ինտերնետի գործունեության հիմքն է: Այսօր ինտերնետային ռեսուրսների կիրառման

նոր մեթոդները հակադրվում են ավանդական օտար լեզուների ուսուցմանը: Օտար լեզվով հաղորդակցություն սովորեցնելու համար հարկավոր է ստեղծել իրական, իրական կյանքի իրավիճակներ (այսինքն ` այն, ինչ կոչվում է հաղորդակցության իսկության սկզբունք), որը կլիթանի նյութի ուսումնասիրությունը և կզարգացնի համարժեք վարքագիծ: Նոր տեխնոլոգիաները, մասնավորապես ինտերնետը, փորձում են ուղղել այս սխալը:

Նախագծի մեթոդը ձևավորում է ուսանողների հաղորդակցման հմտությունները, հաղորդակցության մշակույթը, մտքերը հակիրճ և հեշտ ձևակերպելու, հաղորդակցման գործընկերների կարծիքը հանդուրժելու, տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն քաղելու, ժամանակակից համակարգչային տեխնոլոգիաների միջոցով մշակելու, լեզու ստեղծելու ունակությունը: միջավայր, որը նպաստում է օտար լեզվով հաղորդակցության բնական կարիքի առաջացմանը [3, c. 99-100]:

Աշխատանքի նախագծային ձևը համապատասխան տեխնոլոգիաներից է, որը թույլ է տալիս ուսանողներին կիրառել առարկայի կուտակված գիտելիքները: Ուսանողները ընդլայնում են իրենց հորիզոնները, լեզվի իմացության սահմանները, փորձ ձեռք բերելով դրա գործնական կիրառությունից, սովորում են լսել օտար լեզու և լսել, հասկանալ միմյանց նախագծերը պաշտպանելիս: Երեխաներն աշխատում են տեղեկատու գրքերով, բառարաններով, համակարգչով ` դրանով իսկ հնարավորություն ստեղծելով իսկական լեզվի հետ անմիջական շփման, ինչը հնարավոր չէ միայն դասավանդման դասարանում դասագրքի օգնությամբ լեզու սովորել:

Նախագծի վրա աշխատելը ստեղծագործական գործընթաց է: Ուսանողը, ինքնուրույն կամ ուսուցչի ղեկավարությամբ, խնդրի լուծում է փնտրում, սա պահանջում է ոչ միայն լեզվի իմացություն, այլև առարկայական մեծ գիտելիքների տիրապետում, ստեղծագործական, հաղորդակցական և մտավոր հմտությունների տիրապետում: Օտար լեզուների ընթացքում ծրագրի մեթոդը կարող է օգտագործվել գրեթե ցանկացած թեմայով ծրագրային նյութի շրջանակներում: Նախագծերի վրա աշխատելը զարգացնում է երևակայությունը, երևակայությունը, ստեղծագործական մտածողությունը, անկախությունը և անձնական այլ որակներ:

Իմ աշխատանքային պրակտիկայում ես կիրառել եմ թվարկված մեթոդների մեծ մասը և արդյունքն իրապես տեսանելի է: Բնական մեթոդով սովորողներին կարողանում եմ սովորեցնել օտար լեզվով խոսել: Այս մեթոդի նախադրյալն այն է, որ խոսել սովորելով, աշակերտները կկարողանան կարդալ և գրել թիրախային լեզվով, նույնիսկ առանց կարդալու և գրելու տեխնիկան սովորեցնելու: Աշակերտների համար դա ամենօրյա լեզու է՝ հետապնդելով զուտ գործնական նպատակներ: Գործնական աշխատանքների միջոցով ավելի շուտ են տիրապետում լեզվին: Այս մեթոդից զատ կիրառում եմ Բերլիցի մեթոդը, ով համարում էր աշխատանքի ամենահարմար ձևը ուսուցչի և աշակերտների միջև երկխոսությունը, և իրապես դասին կիրառելով այս մեթոդը զարգանում է աշակերտների լսողական և խոսակցական հմտությունները, չիս եմ համարում նաև այն, որ կարդալ, թարգմանելը հնարավորություն չի տալիս զարգացնել լեզվուն, միշտ կրում է արհեստականության հետք: Նոր նյութի բանավոր ներդրումը պահանջում է, որ սովորողները լսեն լավ արտասանություն և իրենց առջև ունենան ճիշտ օրինակ: Բերլիցի մեթոդով դասը ներառում էր հետևյալ փուլերը. Նոր բառապաշարի բացատրություն արտացոլման միջոցով, ուսուցչի և աշակերտների միջև զրույց; նկարների նկարագրություն ուսանողների կողմից, կարդալ դասագրքից մշակված թեման և վերջնական զրույցը: Եվ հաջորդ ամենարդյունավետ և ամենահետաքրքիր միջոցներից մեկը դա ուսուցումն է ինտերնետի միջոցով: Իմ մանկավարժական փորձից ելնելով, ասեմ, որ ինտերնետային ռեսուրսների ստեղծման աշխատանքները հետաքրքիր են սովորողներին իրենց նորությամբ, արդիականությամբ և ստեղծագործությամբ: Փոքր խմբերում աշակերտների ճանաչողական գործունեության կազմակերպումը հնարավորություն է տալիս յուրաքանչյուր երեխայի ցույց տալ իր գործունեությունը:

Առավելագույն էֆեկտին հասնելու համար անհրաժեշտ է օգտագործել նորարարական լայն շրջանակ, ներառյալ, իհարկե, կրթական գործընթացում տարբեր մեղիա կրթական տեխնոլոգիաներ: Ինչ հանձնարարություն տալիս եմ, հաջորդ ժամին բոլորը պատրաստ են՝ զինված ինֆորմատիայով:

Եզրակացություն

Այսպիսով այս հետազոտական աշխատանքը մեկ անգամ ապացուցեց, որ անգլերենում կան բազմաթիվ մեթոդներ, որոնք կօգնեն լեզուն ճիշտ, հեշտ, արդյունավետ ուսումնասիրել:

Շատ կարևոր է նաև ուսուցիչներին ցուցաբերվող մասնագիտական աջակցությունն առավել օգտակար և թիրախային դարձնելու համար բոլոր ուսուցիչների համար չիրականացնել միանման դասընթացներ: Իրականացնել ուսուցիչների մասնագիտական զարգացման թեմատիկ դասընթացներ՝ հիմնվելով ուսուցիչների կարիքների և մասնագիտական պատրաստվածության վրա: Օրինակ՝ դասարանի կառավարում, առաջնորդություն, տեխնոլոգիաների կիրառում դասապրոցեսում, հետմնացող աշակերտների հետ աշխատելու հմտություններ, շնորհալի աշակերտների հետ աշխատելու հմտություններ, գնահատման հմտություններ և այլն:

Կարևոր է, որ յուրաքանչյուր ուսուցիչ ինքը ընտրի այն մեթոդները, որոնք տվյալ դասը կդարձնեն ավելի հետաքրքիր և մատչելի:

Նաև վերապատրաստման դասընթացներից զատ կիրառել մասնագիտական զարգացման դպրոցահեն ձևեր (վերապատրաստումների արդյունքների արմատավորում ուսուցիչների ամենօրյա աշխատանքում, դասերի դիտարկման այցեր այլ դպրոցներ, դասերի խմբային վերլուծություններ, փորձի փոխանակման կոնֆերանսներ):

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Կոմենսկի Յ. Ա., Մեծ դիդակտիկա , Երևան, Հայպետուսմանկհրատ, 1962 (էջ 233)
2. Կոնստանտինով Ն. Ա., Մեդինսկի Ե. Ն., Շաբաևա Մ. Ֆ., «Մանկավարժության պատմություն», Եր., 1972 (էջ 45)
3. Gusevskaya N.YU. Language Teaching Theory and Methods. Proceedings ZabGu. 2013. v6 (53) 4. Hub pages. ESL Methods - English Language Teaching.
4. Kashina E.G. Traditions and innovations in the methodology of a foreign language teaching. Student's book. – Samara: Izd-vo « Univers-grupp», 2006
5. ESL Methods—English Language Teaching <http://hubpages.com/hub/Foreign-language-teaching-methods-approaches> 18.11.2021
6. Անգլերենի [HYPERLINK "http://moodle.brusov.am/course/view.php?id=157"](http://moodle.brusov.am/course/view.php?id=157) [HYPERLINK "http://moodle.brusov.am/course/view.php?id=157"](http://moodle.brusov.am/course/view.php?id=157) դասավանդման [HYPERLINK "http://moodle.brusov.am/course/view.php?id=157"](http://moodle.brusov.am/course/view.php?id=157) [HYPERLINK "http://moodle.brusov.am/course/view.php?id=157"](http://moodle.brusov.am/course/view.php?id=157) մեթոդիկա [http://moodle](http://moodle.brusov.am/course/category.php?id=20) [HYPERLINK "http://moodle.brusov.am/course/category.php?id=20"](http://moodle.brusov.am/course/category.php?id=20). [HYPERLINK "http://moodle.brusov.am/course/category.php?id=20"](http://moodle.brusov.am/course/category.php?id=20) brusov.am/course/category.php?id=20 20.11.2021
7. Օտար լեզուների դասավանդման խնդիրների շուրջ <http://publications.yzu.am/wp-content/uploads/2020/01/Kubanyan-A..pdf> 23.11.2021